

Politiek pleit voor hogere AOW-uitkering

Er is een Kamermeerderheid voor verhoging van de AOW. Econoom Daniel van Vuuren vindt het brede draagvlak in Den Haag voor een hogere AOW-uitkering 'pikant'. 'Armoede onder ouderen komt in Nederland nauwelijks voor. De coronacrisis zorgt vooral voor een stijging van armoede onder jongvolwassenen en gezinnen.' En: nog niet zo lang geleden werd gewaarschuwd dat door de vergrijzing het staatspensioen onbetaalbaar dreigde te worden.

Pikant' vindt econoom Daniël van Vuuren het brede draagvlak in Den Haag voor een hogere AOW-uitkering. 'Armoede onder ouderen komt in Nederland nauwelijks voor. En de coronacrisis leidt vooral tot een stijging van armoede onder jongvolwassenen en gezinnen.' Het is ook opmerkelijk omdat nog niet zo lang geleden werd gewaarschuwd dat door de vergrijzing het staatspensioen onbetaalbaar dreigde te worden. Daarom moest de AOW-leeftijd omhoog.

Toch is er, op basis van de verkiezingsprogramma's en als er nu verkiezingen worden gehouden, een Kamermeerderheid te vinden voor een hogere AOW-uitkering. Oppositiepartijen GroenLinks, Partij van de Arbeid, SP, 50Plus, Forum voor Democratie en Partij voor de Dieren vinden er geen doekjes om: de AOW-uitkering moet de komende vier jaar stijgen.

'Na een leven hard werken kun je genieten van een ontspannen oude dag. De AOW gaat daarom omhoog', schrijft de PvdA. GroenLinks en de Partij voor de Dieren willen dit 'zodat mensen met weinig of geen aanvullend pensioen zeker zijn van voldoende inkomen'.

Maar ook regeringspartijen D66 en ChristenUnie hebben een hogere AOW in hun programma staan. VVD en PVV pleiten daar indirect voor. Beide partijen willen een verhoging van het minimumloon en omdat de AOW daaraan is gekoppeld, stijgt die dan ook. De liberalen benadrukken in het verkiezingsprogramma dat zij die

De ChristenUnie wil een stijging van de AOW-uitkering met 10%, de SP wil een plus van 25%

koppeling in stand willen houden. Het CDA was vier jaar terug voor verhoging van de AOW, maar meldt daar nu niets over. Een passage over een hoger minimumloon is afgezwakt.

CONSUMPTIE AANJAGEN

Dat ook anderen dan de usual suspects voor een hogere AOW-uitkering pleiten, vindt ABN Amro-econoom Piet Rietman 'een heel interessante'. Hij ziet er wel wat in, omdat de AOW nivellerend werkt en een hogere uitkering volgens hem de consumptie zal aanjagen. 'Dat helpt om uit de recessie te komen.'

Maar wat de plannen in de verkiezingsprogramma's precies zouden betekenen voor de koopkracht van gepensioneerden en hoe partijen een hogere AOW-uitkering willen betalen, wordt pas begin maart duidelijk. Dan komen de doorrekeningen van het Centraal Planbureau (CPB).

De meeste partijen noemen in de programma's geen percentages en leggen niet uit hoe zij de hogere AOW-uitkering financieren. Tegenover de rekenmeesters van het CPB moeten zij wel het achterste van hun tong laten zien.

'Hoe het netto uitpakt, is bij een aantal partijen lastig te voorspellen, omdat zij ook in de fiscaliteit van alles veranderen', zegt Van Vuuren dan ook. 'Bij de SP zal het inkomen wel echt omhooggaan, maar bij D66 en ChristenUnie zijn de effecten minder duidelijk'. De ChristenUnie wil volgens het verkiezingsprogramma een stijging van de AOW-uitkering met 10%. D66 noemt net als de meeste andere partijen geen percentage, de SP wil een plus van 25%.

VERDERE FISCALISERING AOW

En D66 bijvoorbeeld wil de AOW weliswaar verhogen, maar heeft tegelijkertijd een ambitieus plan om het toeslagenstelsel op de schop te nemen. De hogere AOW moet dat compenseren. 'Zo maken we het systeem eenvoudiger, stoppen we met het complexe rondpompen van geld en zorgen we voor meer inkomenszekerheid voor iedereen', aldus de partij.

De ChristenUnie is — net als D66 — voorstander van verdere fiscalisering van de AOW. Dat

VERKIEZINGEN

Hogere AOW-uitkering is van links tot rechts populair

Politieke partijen pleiten in hun verkiezingsprogramma's voor een hogere AOW-uitkering om de koopkracht van gepensioneerden op peil te houden. Hoe slim is dat?

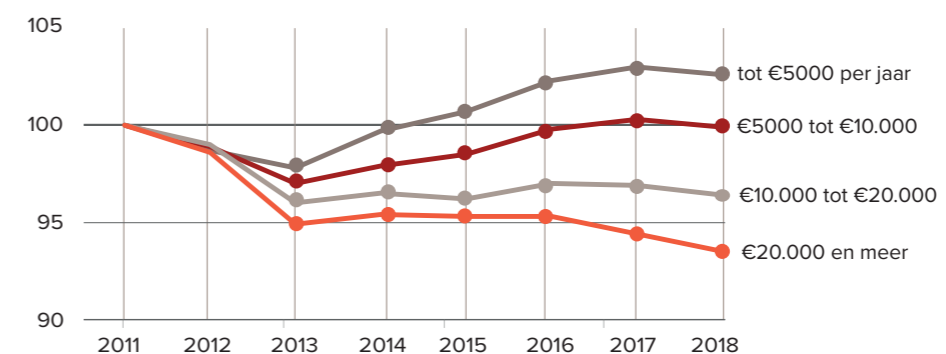
wil zeggen dat een groter deel van de inmiddels ruim €4,1 mrd aan uitkeringen uit de belastingopbrengsten wordt betaald.

Twintig jaar geleden was de AOW-premie nog kostendekkend. Maar met het oog op de vergrijzing zit er tegenwoordig een plafond op de premie, om te voorkomen dat werkenden een steeds groter deel van hun inkomen aan premie moeten betalen.

Inmiddels komt bijna de helft uit de algemene middelen. Ook gepensioneerden met een hoger inkomen betalen zo mee, via de belastingen. 'Als je een hogere AOW-uitkering combineert met fiscalisering is het nivellerende effect nog sterker', zegt ABN-econoom Rietman. En als de AOW-premie niet stijgt, maar de uitkering wel, leidt dit vanzelf tot verdere fiscalisering. Deze kabinetsperiode steeg de AOW-uitke-

Koopkracht AOW op peil, maar van pensioen niet

De koopkracht van gepensioneerden met een hoog aanvullend inkomen is flink gedaald, die van gepensioneerden met alleen AOW of een klein pensioen niet (Index koopkracht: 2011=100)

© FD | CM | Bron: CBS

Een hogere AOW-uitkering zou de consumptie kunnen aanjagen. 'En dat helpt om uit de recessie te komen.'

FOTO: ROGER CREMERS

ring overigens ook, zonder actief ingrijpen van de politiek: met 8%, naar €1218 voor een alleenstaande. De hoogte van het staatspensioen is immers gekoppeld aan het minimumloon, dat weer meestijgt met de cao-lonen.

Maar de lonen staan door de coronacrisis onder druk, en daarmee ook de reguliere indexatie van de AOW, waarschuwt Rietman. Dat verklaart mogelijk het pleidooi van partijen om er de komende jaren een schepje bovenop te doen.

ACHTERBLIJVENDE KOOPKRACHT

Forum voor Democratie noemt nog een andere reden. De partij wil een hogere AOW om te compenseren voor de achterblijvende koopkracht van de aanvullende pensioenen. Vooral grotere pensioenfondsen kunnen al jaren de pensioenen niet laten stijgen om te compenseren voor stijgende prijzen.

Gepensioneerde ambtenaren, zorgmedewerkers, leraren, bouwvakkers en metaalarbeiders hebben daardoor gemiddeld al tot 20% aan koopkracht van hun aanvullend pensioen ingeleverd. Dat hakt er vooral in bij gepensioneerden met een hoger aanvullend pensioen, voor wie geen of een klein pensioen heeft, is de AOW veel belangrijker — en die steeg wel.

De vooruitzichten voor de komende jaren zijn voor miljoenen pensioenen ook somber. Er ligt weliswaar een pensioenakkoord, omarmd door de coalitiepartijen en gesteund door GroenLinks en de Partij van de Arbeid, maar het gaat nog jaren duren voordat dat is uitgevoerd. Tot

Een hogere AOW komt ten goede aan de gepensioneerden. De rekening ligt bij de werkenden

die tijd gelden de huidige spelregels met dreigende verlagingen voor miljoenen pensioenen en weinig zicht op indexatie.

En ook na 2026 — of later als de uitvoering vertraging oploopt — komen we 'niet vanzelf in een land van melk en honing', om Tweede Kamerlid Steven van Weyenberg van D66 te citeren. Er komt immers geen geld bij door de regels te veranderen.

REKENING LIGT BIJ DE WERKENDE

Vakbond FNV pleit al langer voor een hogere AOW. Dat is de 'meest voor de hand liggende optie om iets te doen aan de koopkracht van gepensioneerden', zei FNV-pensioenonderhandelaar Tuur Elzinga vorig jaar tegenover het FD. Een ander voordeel is volgens de bond dat met een hogere AOW de premies voor het aanvullend pensioen dan omlaag kunnen.

Dat zit zo. Werknemers en werkgevers betalen alleen pensioenpremie over het deel van het salaris boven een bepaalde drempel, de franchise. De hoogte daarvan is gekoppeld aan de AOW. Een werknemer die €35.000 verdient, betaalt nu over de eerste €15.000 geen premie. Dat komt neer op ongeveer wat een alleenstaande aan AOW krijgt in een jaar.

Verhoog de AOW en dat drempelbedrag stijgt ook. Werkgever en werknemer betalen dan over een kleiner deel van het salaris pensioenpremie. Dat is nu een financiële meevaller, zeker omdat de premies in veel sectoren naar omgekeerde hoogte zijn gestegen en de komende jaren waarschijnlijk nog verder omhoog moeten.

De keerzijde is dat de werknemer minder aanvullend pensioen opbouwt voor later. En of de AOW-uitkering tegen de tijd dat hij of zij met pensioen gaat nog even hoog is, weet niemand.

In feite voegen partijen wat meer omslag toe aan het Nederlandse pensioenstelsel, als zij de AOW-uitkering (sterk) laten stijgen, constateert Van Vuuren. De nadruk komt meer op de eerste pijler, de AOW, en minder op de tweede. 'Dat is ook een verdelingsvraagstuk. De hogere AOW komt ten goede aan de huidige gepensioneerden. De rekening ligt bij de werkende generaties.'